

फुडलिङ नगरपालिकाको चालु आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को बजेट समीक्षा तथा आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को बजेट बक्तव्य ।

फुडलिङ नगरपालिकाको दशौं नगर सभाका सभाध्यक्ष ज्यू,

प्रमुख प्रसासकीय अधिकृत ज्यू, विषयगत समितिका संयोजक ज्यूहरु,
नगरसभामा उपस्थित नगर सभा सदस्य ज्यूहरु, उपस्थित सञ्चारकर्मी ज्यूहरु, नगरका
सम्पूर्ण कर्मचारी वर्गहरु एवं सम्पूर्ण नगरवासी दाजुभाई तथा दिदीबहिनिहरु !

फुडलिङ नगरपालिकाको उप-प्रमुखको हैसियतले यस नगरपालिकाको दशौं नगरसभा
समक्ष चालु आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को समीक्षा तथा आगामी आर्थिक वर्ष ०७८/७९ को
अनुमानित आय र व्ययको विवरण प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई गौरव महशुस भएको छ ।

यस अवसरमा विगतमा भएको दश वर्षे जनयुद्ध, उन्नाईस दिने जन आन्दोलन र विभिन्न
कालखण्डमा भएका जनताका न्यायपूर्ण संघर्षको क्रममा देश र जनताको राजनीतिक र आर्थिक
परिवर्तनका लागि आफ्नो महत्वपूर्ण जीवन वलिदान गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात महान शहीदहरु
प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्न चाहन्छु । साथै यसै क्रममा घाईते तथा अपाङ्गता भएका
व्यक्तिहरुको सु-स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । राष्ट्र, राष्ट्रियता, गणतन्त्र, स्वाधीनता,
सामाजिक न्याय, समानता र समृद्धिको लागि संघर्ष गर्नु हुने सम्पूर्ण नेपाली नागरिक र त्यसको
सबल नेतृत्व गर्नु हुने नेपाली राजनीतिका शिखर व्यक्तित्वहरु प्रति हार्दिक सम्मान प्रकट गर्न
चाहन्छु ।

कोभिड-१९ महामारीको कारण अहिले हामी अत्यन्तै विषम र अप्ठ्यारो परिस्थितिमा छौं
। यस क्रममा विगत आर्थिक वर्षदेखि हालसम्म कोभिड १९ महामारिको कारणले हामीसामु धेरै
नै चुनौति तथा असहज परिस्थिति सृजना भएको छ । यस महामारीका कारण विश्वभर दिनहुँ
असंख्य जनधनको क्षति भईरहेको छ । यस क्रममा हाम्रो देश र हाम्रो नगरपालिका पनि कोभिड
महामारीबाट अछुतो रहेको छैन । यो अवस्थामा ज्यान गुमाउनु हुने सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाई तथा
दिदीबहिनीहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धान्जली अर्पण गर्दै सोकाकुल परिवारजनमा गहिरो समबेदना
व्यक्त गर्दछु । उपचारत सम्पूर्ण नेपाली दिदिबहिनी तथा दाजुभाईहरुको सिध्र स्वास्थ्य लाभको
कामना गर्दछु ।

नगरसभाका सभाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरू !

अब म चालु आर्थिक वर्षको क्षेत्रगत बजेट तथा कार्यक्रमको समीक्षा पेश गर्न चाहान्छु ।

१. समस्या तथा चुनौतिहरू:

- कोभिड १९ महामारीको असहज परिस्थितिका कारण निर्धारित कार्यक्रमहरू समयमानै सम्पन्न हुन नसक्नु ।
- दिगो विकास र वातावरण मैत्री अवधारणा अनुसार योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन नहुनु ।
- जटिल भौगोलिक भू-बनोटको कारण विकास निर्माण कार्य खर्चिलो हुनु ।
- योजना तथा कार्यक्रमको संख्या साना र धेरै हुनु ।
- नगरपालिका तथा वडा कार्यालयका भवनहरू आफ्नै नहुँदा सेवाग्राहि मैत्री नहुनु ।
- योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा संघ, प्रदेश र अन्य स्थानीय तहसँग सेवा प्रवाहमा उल्लेख्य समन्वय नहुनु ।
- नगरपालिकाको दरबन्दी अनुसारका कर्मचारीहरूको व्यवस्थापन नहुनु ।
- नगरपालिकाको पर्याप्त आन्तरीक श्रोत नहुनु ।

२. उपरोक्त समस्या र चुनौतिहरूको विच चालु आर्थिक वर्षमा फुडलिड नगरपालिकाले हाँसिल गरेको उपलब्धिहरू देहाय बमोजिम समिक्षा गर्न चाहान्छु ।

अहिले हामी विश्व महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस (COVID-19) दोस्रो लहरको संक्रमणबाट आक्रान्त भएका छौं । यस्तो विषम परिस्थिका विचबाट पनि चा.लु.आर्थिक वर्षमा नगरपालिकाका विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रमहरूलाई निरन्तर सूचारु गरी लक्ष्य अनुरूप सन्तोषजनक प्रगति हाँसिल गर्न हामी सफल भएका छौं । यस सन्दर्भमा नगरपालिकाले चालु आर्थिक वर्षको यस अवधिसम्ममा हाँसिल गरेका क्षेत्रगत प्रगति र उपलब्धिहरूको समिक्षा निम्न बमोजिम पेश गर्न चाहान्छु ।

२.१. आर्थिक क्षेत्र:-

आर्थिक विकास अन्तर्गत पशु शाखा तर्फ पशु आहारा सेवाका निम्ति १ हजार के.जि. जै घाँसको बिऊ, २५ हजार सेट किम्बुको बिरुवा वितरण गरिएको छ भने कृतिम गर्भाधान सेवा तर्फ गाई २८६ वटा, भैंसी ९० वटा र बाख्रा १० वटा गरी कुल ३८६ वटा पशुहरुलाई कृतिम गर्भाधान सेवा पुऱ्याईएको छ । उत्पादनका आधारमा अनुदान सहयोग गर्ने हिसाबले यस नगरपालिकाभित्र संचालनमा रहेका ४ वटा कृषि तथा पशु नमुना फर्म छनौट गरी सहयोग कार्यक्रम संचालन गरिएको छ । यसै गरि ४ हजार २ सय ८८ पशुपंछिलाई उपचार सेवा प्रदान गरिनुका साथै ३ सय पशुहरुलाई बन्ध्याकरण सेवा पुऱ्याईएको छ भने १ सय २० वटा पशु पञ्छीलाई प्रयोगशाला सेवा दिईएको छ । संघीय सरकारको सशर्त कार्यक्रम अन्तर्गत बंगुर पकेट कार्यक्रम र लागत साझेदारी गाई प्रवर्धन कार्यक्रम संचालन गरिएका छन् । नश्ल सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत उन्नतजातको ९ वटा बोयर बोका, १६ वटा बोयर पाठी, ३ वटा गोरु, १४४ वटा गाईको बाछी, २२ वटा भेंडाको पाठी र ३६ वटा भेंडाको पाठा गरी कुल २०० वटा पशुपंछी कृषक, कृषि तथा पशुफर्म र समुहहरुलाई वितरण गरिएको छ । ३० वटा गोठ सुधार कार्यक्रम संचालन गरिनुका साथै १वटा बधशाला मर्मत संभार सम्पन्न गरिएको छ ।

कृषि कार्यक्रम अन्तर्गत कार्यालयको साझेदारीमा १० हजार के.जि आलुको बिऊ ८ सय ४४ घरपरिवारमा वितरण गरिएको छ । ८० जना कृषकहरुलाई तरकारी, फलफूल, मौरीपालन तथा पशुपालन तालिम संचालन गरिएको छ । आलु, केरा, मसले बाली, आँप लिची, मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी वाली, अकबरे खुर्सानी, सुन्तला र कागती, बन्दा काउली टमाटर जस्ता तरकारी उत्पादनका १० वटा पकेट क्षेत्रहरु संचालन गरी ३ सय ३३ घर परिवारहरु लाभान्वित भएका छन् । यसै गरि किवि, दाँते ओखर, केरा आदि जस्ता २ हजार ९ सय ३० फलफूलका विरुवाहरु वितरण गरिएको छ । भने संघीय सरकारको राष्ट्रिय फलफूल बिकास कार्यक्रम अन्तर्गत फलफूल दशकमा विरुवा रोपण अभियान कार्यक्रम संचालनमा ५० प्रतिशत अनुदानमा फलफूलका विरुवाहरु रोपन विभिन्न १५ वटा कृषि फर्महरु मार्फत ९ हजार ५ सय फलफूलका विरुवाहरु लगाउने कार्यक्रम संचालनमा रहेको छ । भने यसै कार्यक्रम अन्तर्गत एक वटा फलफूलको नयाँ बहुउद्देश्यीय नर्शरी स्थापना गरिएको छ । नगरपालिका भित्र ५० प्रतिशत लागत

साझेदारीमा ४० वटा भकारो सुधार कार्यक्रमहरु सम्पन्न भएका छन् । यसै गरि साना सिंचाईको लागि ६ हजार ६ सय २० मिटर पाईप खरिद गरी वितरण गरिएको छ भने विभिन्न स्थानमा ४ हजार २ सय मिटर सिंचाई कुलो मर्मत संभार गरिएको छ ।

पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत फुडलिड ४ मा सहिद पार्क निर्माणको डि.पि.आर भएको छ भने बहुसाँस्कृतिक संग्रालयको डि.पि.आर तयार भई ठेक्का सम्झौता समेत भई सकेको छ । यसै गरी विभिन्न स्थानहरुमा पदमार्ग ३५१६ मिटर निर्माण गरिएको छ ।

सहकारी कार्यक्रम तर्फ तमोर महिला कृषि सहकारीको भवन निर्माण सुरु गरिनुका साथै सहकारी व्यवस्थापन तालिम सम्पन्न भएको छ ।

२.२. सामाजिक क्षेत्र:-

चालु आर्थिक वर्षमा सामाजिक विकास तर्फ शिक्षकहरुको तालिम, नियमित प्र.अ. हरूको बैठक, स्थानीय भाषा प्रवर्द्धनका लागि शिक्षकको तलब भत्ताको व्यवस्थापन, विभिन्न विद्यालयहरुलाई विद्यालय संचालन अनुदानको भुक्तानी तथा विद्यालयहरुको भौतिक पूर्वाधारहरु निर्माण भएको छ । विभिन्न विद्यालयका ७ सय ३५ जना विद्यार्थीहरुलाई खाजा बोक्ने टिफिन बक्स र ८० वटा खानेपानी बोक्ने बट्टा खरिद गरी वितरण गरिएको छ भने १८ सय जना वालबालिका विद्यार्थीहरुको दाँत, आँखा लगायतका स्वास्थ्य परीक्षण समेत गरिएको छ । महिलाहरुको लागि कम्प्युटर तालिम नयाँ तथा पुनर्ताजकी गरी ४५ जनालाई, सीप विकासको लागि सिलाई कटाई तथा प्लाजा तालिम ७० जनालाई र प्रजनन स्वास्थ्य शिक्षा २० जनालाई दिईएको छ । जेष्ठ नागरिक तर्फ नगरपालिकाका २ सय ३ जना जेष्ठ नागरिकहरुलाई सम्मान तथा स्वास्थ्य परीक्षण गरिएको छ । अपाङ्गता भएका १ सय ९० जना व्यक्तिहरुलाई सम्मान, सहायता सामाग्री वितरण र स्वास्थ्य परीक्षण गरिएको छ । यस्तै गरि खेलकुद कार्यक्रम तर्फ मेयरकप भलिबल प्रतियोगिता, मेयर कप ब्याडमिटन खेल, राष्ट्रपति खेलकुद र तेक्वान्दो जस्ता खेलकुद कार्यक्रमहरु संचालन भएको छ । खानेपानी तर्फ खानेपानीको सेवा विस्तार २२ वटा योजना सम्पन्न भई १ सय ८३ वटा धारा निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ, यसै गरि खानेपानी पाईप २६ हजार ८ सय १० मिटर खरिद गरि वितरण भएको छ । दलित कार्यक्रम तर्फ विपन्न दलितहरुको लागि १९ घर परिवारहरुलाई आवास सहयोग कार्यक्रम

अन्तर्गत घर निर्माण र जस्ता पाता वितरण कार्य सम्पन्न भएको छ । दलित समुदायहरूको क्षमता विकासको कम्प्युटर तालिम १० जनालाई प्रदान गरिएको छ, विपन्न दलित घर परिवारहरूलाई आय आर्जनको लागि ४१ घर परिवारलाई कुखुराको चल्ला वितरण गरिनुका साथै २८ दलित घर परिवारलाई खानेपानीको टैंकि खरिद गरी वितरण गरिएको छ ।

विश्व महामारिको रूपमा फैलिएको कोभिड १९ को दोस्रो लहरबाट पुरै विश्व आक्रान्त भएको यस विषम परिस्थितमा पनि यस नगरपालिका अन्तर्गतका विभिन्न १२ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरू तथा खोप केन्द्रहरूबाट प्रवाह हुने सेवाहरू नियमित रूपमा संचालन भएको छ । जस अन्तर्गत प्रवाह गरिएका सेवाहरू यसप्रका रहेको छ ।

➤ यस नगरपालिकामा हालसम्म कोभिड १९ को परिक्षण PCR विधिबाट १३६४ जनाको परीक्षण गर्दा ४०० जना संक्रमित देखिएको छ भने Antigen विधिबाट ६८४ को परीक्षण गर्दा ५३ जना संक्रमित देखिएको छ । दुवै विधिबाट कुल २०४८ को परीक्षण गर्दा ४५३ जना संक्रमित भई ७ जनाको मृत्यु समेत भएको छ । जसमध्ये हालसम्म निको हुनेको संख्या ३९६ जना र हाल सक्रिय संक्रमितको संख्या ५९ जना रहेको छ ।

➤ विभिन्न स्वास्थ्य केन्द्रहरूबाट चालु आर्थिक वर्षको यस अवधिसम्म सेवा प्रवाहको स्थिति हेर्दा पुरुष १४,२६६ र महिला १८,७४० गरी जम्मा ३३,००६ जनाले वहिरङ्ग (OPD) सेवा पाएका छन् । यसै गरि ३८५ जना बाललबालिकाहरूले पूर्ण खोप पाएका छन् भने गाउँघर क्लिनिक र खोप केन्द्रहरूबाट ३३२७ जनाले खोप सेवा पाएका छन् यसै गरी ५५ प्रतिशत महिलाहरूले गर्भवती जाँच उत्प्रेरणा खर्च प्राप्त गरेका छन् साथै २३३ जना (जिल्ला अस्पताल समेतको) महिला दिदिवहिनिहरूले स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रसुति गराएको अवस्था छ, १०९६ जना सेवाग्राहिहरूले परिवार नियोजन कार्यक्रमबाट सेवा प्राप्त गरेका छन् भने यस नगरपालिका भित्र नयाँ थप ७ जना क्षयरोगीहरू भेटिएको छ ।

➤ यस नगरपालिका भित्र कोभिसिल्ड खोपको पहिलो डोज- २५९०, दोस्रो डोज -८९० र भेरोसेल खोपको पहिलो डोज-१९९ जनालाई उपलब्ध गराईएको छ ।

➤ चालु आर्थिक वर्षमा स्वास्थ्य कार्यक्रम तर्फ ७ लाख १५ हजार रकमको नेपाल सरकारबाट निःशुल्क वितरण हुने औषधि र रु. ५ लाख रकमको अति आवश्यक औषधी खरिद गर्नुका साथै स्वास्थ्य संस्थाहरुको लागि आवश्यक न्यूनतम मापदण्डका स्वास्थ्य सामाग्रिहरु समेत खरिद गरी स्वास्थ्य चौकिहरुलाई वितरण गर्ने कार्य भएको छ ।

➤ विश्वमहामारिको रुपमा फैलिएको कोरोना भाईरसको रोकथाम, नियन्त्रण र उपचारको लागि यस नगरपालिकाले ३५ बेडको २ वटा आईसोलेसन भवन निर्माण गरिएको छ ।

२.३. पुर्वाधार क्षेत्र:-

पुर्वाधार विकास तर्फ चालु आर्थिक वर्षमा आर.सि.सि. सडक ढलान २१४ मिटर, नया ट्रयाक ओपन १५.३८ किलोमिटर, सडक स्तरोन्नती ४३.६७ किलोमिटर, पदमार्ग निर्माण ३५१६ मिटर, खोलिस नियन्त्रणमा १५ वटा, सामुदायिक भवन निर्माण १२ वटा, सामुदायिक भवन मर्मत ४ वटा, खोप केन्द्र भवन निर्माण २ वटा, खेलमैदान निर्माण ६ वटा, सोलार सडक बत्ति जडान १६ वटा, सडक बत्ति जडान १०० वटा, सडक कज्वे निर्माण ११ वटा, शौचालय निर्माण ११ वटा, कल्वर्ड निर्माण ४ वटा, विद्यालय भवन निर्माण ६ वटा, विद्यालय भवन मर्मत ५ वटा, ग्याविन तथा मेसिनरी वाल निर्माण २० स्थानमा, मन्दिर कम्पाउण्ड तथा वाल निर्माण ११ वटा, सिंचाई योजना संचालन ३ वटा, विद्यालय खेल मैदान स्तरोन्नती ६ वटा योजनाहरु सम्पन्न भएका छन् । भने ठेक्का प्रकृया मार्फत फुडलिड नगरपालिकाको भवन निर्माण १, फुडलिड नगरपालिकाको फोहोर मैला व्यवस्थापन केन्द्र १, फुडलिड बहुसाँस्कृतिक संग्राहलय निर्माण १, निगिजुड मेल्लुड नाङ्गे बरडाँडा सडक १, साङ्खदे छयोलिड गोन्पा विद्यालय कम्पाउण्ड वाल १, १ वडा नं. कार्यालयको भवन निर्माण-१, ४ नं. वडा कार्यालयको भवन निर्माण १ र फुडलिड नगरपालिका खेलमैदान निर्माण १ गरी ८ वटा ठुला योजनाहरु निर्माणधिन अवस्थामा रहेको छ ।

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमबाट चालु आर्थिक वर्षमा ६३ वटा आयोजनाहरुको सम्झौता भई सडक सोलिड, सडकको कच्ची तथा पक्क नाली निर्माण, ठेस गहो तथा टेवा पर्खाल निर्माण, पैदल मार्ग निर्माण, खानेपानी आयोजना निर्माण जस्ता कार्यक्रमहरु

संचालन भई कुल रु. ९६ लाख ६४ हजार २ सय ८१ खर्च भएको छ । जसमा हालसम्म ४१७ जना वेरोजगारहरूले १८ हजार ६९३ घण्टा रोजगारी प्राप्त गरेका छन् ।

२.४. वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन:

विपद व्यवस्थापन कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न प्राकृतिक प्रकोपमा परेका नगरभित्रका ८ घर परिवारहरूलाई राहत उपलब्ध गराईएको छ भने मेरिङ्देन गाउँपालिकाको दोभान बजारमा भएको आगलागीमा परेका पिडित परिवारहरूको लागि राहत स्वरूप रु.५ लाख रुपैया सहयोग प्रदान गरिएको छ ।

२.५. सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास:

सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास तर्फ नगरपालिका अन्तर्गतका विभिन्न वडाहरूमा इन्टरनेट जडान गर्नुका साथै क्षमता विकास सम्बन्धी विभिन्न तालिमहरू समेत संचालन गरिएको छ ।

२.६. विधायन समिति:

विधायन समिति तर्फ चालु आर्थिक वर्षको हालसम्म २२ वटा विभिन्न ऐन कानूनहरू तयार गरि पारित गरिएको छ ।

२.७. न्यायिक समिति:

न्यायिक समिति तर्फ नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा मेलमिलाप केन्द्र व्यवस्थापनको लागि आवश्यक सामाग्रीहरू खरिद गरी वितरण गरिएको छ भने २८ जना मेलमिलाप कर्ताहरूलाई ३ दिने पुनर्ताजगी तालिम प्रदान गरिएको छ । यसै गरि चालु आर्थिक वर्षको हालसम्म ५० वटा मुद्दा दर्ता भएका छन् जसमध्ये २८ वटा मेलमिलाप गरि फछ्यौट भएका छन् भने २२ वटा छलफलमा र ८१ वटा मुलतवि भई अल्या भएको छ ।

३. बजेटको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र अपेक्षित उपलब्धिहरु:

(क) दिर्घकालिन सोच: “यातायात सञ्जाल, व्यवसायीक कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार, शिक्षा, स्वास्थ्य र औद्योगिक विकास फुडलिङ्ग समृद्धिको आधार” हाम्रो दिर्घकालिन सोच रहेको छ ।

(ख) लक्ष्य:

१. दिगो, गुणस्तरीय र सुविधायुक्त भौतिक पूर्वाधारहरुको विकास गर्ने ।
२. नगरवासीहरुको आर्थिक प्रगति तथा समृद्धिमा अभिवृद्धि गर्ने ।
३. सुशासन, पारदर्शिता र जवाफदेहिताको प्रवर्धन गर्ने ।
४. लैंगिक समानता, सामाजिक न्याय, समानता तथा समावेशिकरणलाई प्रवर्द्धन गर्ने ।
५. शैक्षिक वातावरणको निर्माण गरी शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गर्ने ।
६. कृषि क्षेत्रलाई व्यवसायीकरण गरी कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउने ।
७. लघु उद्यमको विकास गरी थप लघु उद्यमी सृजना गर्ने ।
८. कोभिड १९ महामारिको विरुद्ध प्रभावकारी रोकथाम, नियन्त्रण र उपचार गर्ने ।
९. नगरवासीहरुमा स्वच्छ तथा सफा खानेपानी आपूर्ति गर्ने ।
१०. नगरपालिकाको सेवाप्रवाहलाई चुस्त र दुरस्त बनाउने ।
११. भलिबल, ब्याडमिन्टन, टेक्वन्दो तथा बुद्धिचाल खेलहरुको थप विकास गर्ने ।
१२. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा वडा तहहरुबाटै उपलब्ध गराउने ।

(ग) अपेक्षित उपलब्धिहरु: आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को अन्त्यमा प्रस्तुत बजेटको कार्यान्वयनबाट निम्न उपलब्धिहरु हाँसिल हुने अपेक्षा लिईएको छ ।

१. सडकहरुको थप स्तरोन्नती भई नगरपालिका भित्रका वस्तिहरु सडक संजालमा जोडिनेछ ।

२. नगरपालिका तथा वडा कार्यालयका भवनहरुबाट सेवा प्रवाह सुरु भएको हुनेछ ।
३. खेलकुद क्षेत्रमा नया र प्रतिभावान खेलाडिहरुको उदय हुनेछ ।
४. कृषि तथा पशुपालन व्यवसायको व्यवसायीकरणबाट कृषि उत्पादन वृद्धि भएको हुनेछ ।
५. नगरवासीहरुमा खानेपानीको थप पहंच पुगेको हुनेछ ।
६. कोभिड नियन्त्रणमा अपेक्षित सफलता हाँसिल भएको हुनेछ ।
७. थप लघु उद्यमीहरु सृजना भई व्यवसायहरु संचालन गरेको हुनेछन् ।
८. शैक्षिक वातावरणमा थप सुधार भएको हुनेछ ।
९. लैंगिक समानता, सामाजिक न्याय र समावेशिकरणको थप प्रवर्द्धन भएको हुनेछ ।
१०. नगरपालिकाको सुशान, जवाफदेहिता र पारदर्शितामा अभिवृद्धि हुनेछ ।

(घ) वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका प्रमुख नीति तथा आधारहरु ।

(१) आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा निम्न कुराहरुलाई प्रमुख आधारको रुपमा लिईएको छ ।

- नेपालको संविधान,
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४,
- राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्तआयोग ऐन, २०७४,
- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४,
- संघीय सरकार र १ नं. प्रदेश सरकारले जारी गरेका नीति, कानून तथा मापदण्ड,
- श्रोत तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिको सिफारिस,
- राजस्व परामर्श समितिको सिफारिस,

- संघीय सरकार र १ नं. प्रदेश सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेट,
- संघीय सरकारको विभिन्न परिपत्र तथा निर्देशनहरू,
- नेपाल सरकारले अन्तराष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिवद्धताबाट सृजित दायित्वहरू,
- फुडलिड नगरपालिकाको आवधिक योजना,
- निर्वाचनको वेला नगरवासी सामू गरेका प्रतिवद्धता एवं घोषणाहरू र
- वडाहरूको जनसंख्या, भूगोल, क्षेत्रफल, खर्चको आवश्यकता, राजस्व क्षमता, पूर्वाधारको अवस्था समेतका आधारहरू।

(२) योजना तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका प्रमुख नीतिहरू:

- गरीवि न्यूनिकरणमा जोड दिने
- दिगो विकास अवधारणा अनुसारका विकास कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिने।
- आर्थिक तथा वित्तिय आत्मनिर्भरतामा जोड दिने।
- राज्यका निर्देशक सिद्धान्त र मौलिक हक कार्यान्वयनमा सघाउ पुऱ्याउने।
- संघीयताको कार्यान्वयनमा जोड दिने।
- आर्थिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणलाई प्रवर्द्धन गर्ने।
- सुशान तथा पारदर्शिताको प्रवर्द्धन गर्ने।

(३) योजना तर्जुमा गर्दा अवलम्बन गरिएका क्षेत्रगत नीतिहरू:

(क) आर्थिक विकास:

- उत्पादन र रोजगारीको वृद्धि गर्ने।
- व्यवसायको विकास र प्रवर्द्धन गर्ने।
- सहकारिताको विकास गर्ने।
- गरीवि न्यूनिकरण गर्ने।

(ख) सामाजिक विकास:

- अनिवार्य निःशुल्क एवम गुणस्तरीय शिक्षाको प्रवर्द्धन गर्ने ।
- शिक्षामा सबैको पहुँच स्थापना गर्ने ।
- समावेशी विकासमा जोड दिने ।
- भेदभाव तथा छुवाछुत रहित समाज निर्माणमा जोड दिने ।
- स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच स्थापना गर्ने ।
- नगर भित्रका सबै नागरिकलाई स्वच्छ खानेपानिको आपूर्ति गर्ने ।
- महिला, बालबालिका तथा अपाङ्ग मैत्री विकासमा जोड दिने ।

(ग) पूर्वाधार क्षेत्र:

- यातायातमा सबै नगरवासीहरूको पहुँच स्थापना गर्ने ।
- सरल र सहज सेवा प्रभावका लागि नगर तथा वडा कार्यालयका भवनहरूको निर्माण गर्ने ।
- वातावरण मैत्री विकासमा जोड दिने ।
- शहरी विकास तथा दिगो आवास विकास निर्माण कार्यक्रममा जोड दिने ।
- दिगो विकासमा जोड दिने ।
- उर्जा, विद्युत तथा संचारमा नगरवासीको पहुँच अभिवृद्धि गर्ने ।

(घ) वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन:

- वन तथा जैविक विविधताको संरक्षण गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना निर्माण गर्ने ।
- वातावरण मैत्री विकास तथा शासनको विकास गर्ने ।
- विपद व्यवस्थापन योजना तयार गर्ने ।

(ड) संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन:

- कानून निर्माणमा जोड दिने ।
- पदाधिकारी तथा कर्मचारिको क्षमता विकासमा जोड दिने ।
- सुचना तथा संचार मार्फत सुशान प्रणालिको क्रमशः स्थापना गर्ने ।
- पारदर्शिता र सुशानको प्रवर्द्धन गर्ने ।
- सेवामा नागरिकहरुको पहुँच वृद्धि गर्ने ।
- वित्तिय व्यवस्थापन र सोको लेखा परीक्षणलाई व्यवस्थित गर्ने ।

नगरसभाका सभाध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु !

अब म उपरोक्त समग्र तथा क्षेत्रगत नीति तथा सो सँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनको लागि आगामी आर्थिक वर्षमा प्रस्ताव गरिने आन्तरिक राजश्व परिचालनको अवस्था र बजेट तथा कार्यक्रमको खाका प्रस्तुत गर्न चाहान्छु ।

(क) पूर्वाधार विकास तर्फका कार्यक्रम तथा प्रस्तावित बजेट:

पूर्वाधार विकास तर्फ विभिन्न ५७ वटा सडक, १८ वटा भवन, ४ वटा शौचालय, ३ वटा तटबन्धन, ४ वटा कज्वे, ३ वटा नली, २ वटा कल्वर्ट, १० वटा पदमार्ग, २ वटा पर्खाल, २ वटा खेलमैदान, १ वटा उर्जा र २ सिंचाईका योजनाहरु कार्यान्वयन गर्ने गरि कुल रु.१६ करोड १४ लाख रुपैया विनियोजन गरेको छु । यसमा संघीय सरकारको सशर्त र समपुरक अनुदान समेत समावेश गरिएको छ ।

(ख) सामाजिक विकास तर्फका कार्यक्रम तथा प्रस्तावित बजेट:

यस अन्तर्गत शिक्षा, स्वास्थ्य, खेलकुद, खानेपानी, लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशिकरण सम्बन्धी विभिन्न २७२ वटा कार्यक्रमहरु संचालनको लागि रु.३१ करोड ४८ लाख ५० हजार बजेट विनियोजन गरेको छु । यसमा संघीय सरकारको सशर्त अनुदान तथा विशेष अनुदान समेत समावेश गरिएको छ ।

(ग) आर्थिक विकास तर्फका कार्यक्रम तथा प्रस्तावित बजेट:

यस अन्तर्गत कृषि, पशुपालन, सहकारी, उद्योग, पर्यटन क्षेत्रहरूमा बजेट समावेश गरिएको छ । जसमा पर्यटनमा ११, कृषिमा ३७, सहकारीमा ३, उद्योगमा ४, सिंचाईमा ४, पशुपंक्षीमा २१ वटा योजना तथा कार्यक्रमहरू संचालनको लागि रु.३ करोड ३८ लाख ५५ हजार रुपैया बजेट विनियोजन गरेको छु । यसमा संघीय सरकारको सशर्त अनुदान तथा विशेष अनुदान समेत समावेश गरिएको छ ।

(घ) वन, वातावरण तथा विपद तर्फका कार्यक्रम तथा प्रस्तावित बजेट:

यस अन्तर्गत प्राकृतिक प्रकोप तथा विपद व्यवस्थापन कार्यक्रमको लागि रु.१९ लाख ८० हजार र तारजाली खरिदमा ४ लाख ९५ हजार रुपैया बजेट विनियोजन गरेको छु ।

(ङ) सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास कार्यक्रम ।

यस अन्तर्गत १२ वटा विभिन्न कार्यक्रम तथा योजना कार्यन्वयनको लागि रु.७२ लाख १५ हजार रुपैया विनियोजन गरेको छु ।

(च) विधायन समिति तर्फका कार्यक्रम तथा प्रस्तावित बजेट:

यस समिति अन्तर्गत ३ वटा कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि रु.८ लाख २५ हजार रुपैया विनियोजन गरेको छु ।

(छ) न्यायिक समिति तर्फका कार्यक्रम तथा प्रस्तावित बजेट:

यस समिति अन्तर्गत ३ वटा कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि रु.८ लाख २५ हजार रुपैया बजेट विनियोजन गरेको छु ।

(ज) सार्वजनिक लेखा परीक्षक समिति तर्फका कार्यक्रम तथा प्रस्तावित बजेट:

यस अन्तर्गत सार्वजनिक लेखा समितिको संचालन तथा क्षमता विकास कार्यक्रमका लागि रु.१ लाख ५० हजार रुपैया बजेट विनियोजन गरेको छु ।

(झ) फुडलिड नगरपालिकाको आन्तरिक राजस्व परिचालनको अवस्था:

हामीले चालु आर्थिक वर्षको लागि आन्तरिक राजस्वको प्रक्षेपण १ करोड ५० लाख गरेका थियौं । त्यसमध्ये २०७८ जेष्ठ मसान्त सम्ममा आईपुग्दा रु.१ करोड २५ लाख ५० हजार राजस्व असुली गर्न सफल भएका छौं भने यो लक्ष्यको तुलनामा ८३ दशमलब ६६ प्रतिश हो । आगामी आर्थिक वर्षको लागि फुडलिड नगरपालिकाको राजस्व परामर्स

समितिको सिफारिसमा कर तथा गैह राजश्वका दरहरुमा केही फेरबल तथा संशोधन समेत गरिएको छ । जुन आर्थिक विधेयक मार्फत यसै साथ पेश गरिएको छ । साथै कोभिड १९ को महामारीका कारण व्यापार व्यवसाय बन्द भएकोमा आगामी आर्थिक वर्षको व्यवसाय कर तथा फोहोर मैला व्यवस्थापन शुल्कमा निशेधाज्ञा अवधिभरमा बन्द रहेका व्यापार व्यवसायहरुको हकमा १५ प्रतिशतसम्म कर छुट दिन सिफारिस गरेको छ ।

नगरसभाका सभाध्यक्ष एवं सदस्य ज्यूहरु !

अब म चालु आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को विनियोजित आय व्यय अनुमान र संशोधित आय व्यय अनुमानको विवरण सम्मानित दशौं नगरसभा समक्ष पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

हामीले यस आर्थिक वर्षमा कुल रु.६३ करोड ५६ लाख ५३ हजार १ सय ५० रुपैया खर्च हुनेगरी बजेटको प्रस्ताव गरिएकोमा २०७७ साल चैत्र ६ गते सम्पन्न भएको नवौं नगरसभाबाट उक्त बजेटमा संशोधन भई कुल रु.६६ करोड ८६ लाख ९० हजार १ सय ५० रुपैया कायम हुन गएको देखिन्छ ।

आन्तरिक आय तर्फ १ करोड ५० लाख असुली गर्ने लक्ष्य रहेकोमा चालु आर्थिक वर्षको जेष्ठ मसान्त सम्ममा रु.१ करोड २५ लाख ५० हजार प्राप्त भई लक्ष्यको तुलनामा ८३ दशमलब ६६ प्रतिशत उपलब्धि हाँसिल भएको छ । उक्त बजेट मध्येबाट सामाजिक सुरक्षा तर्फको विनियोजन तथा खर्च बाहेक २०७८ जेष्ठ मसान्त सम्ममा चालु तर्फ रु. ३६ करोड ५८ लाख ३१ हजार विनियोजन भएकोमा यथार्थ खर्च रु.२१ करोड ६८ लाख ८३ हजार अर्थात ६० प्रतिशत वित्तिय खर्च भई पुँजिगत तर्फ रु.२४ करोड ३ लाख ९४ हजार विनियोजन भएकोमा यथार्थ खर्च रु.१५ करोड ४८ लाख ६२ हजार अर्थात ६४ प्रतिशत वित्तिय खर्च प्रगति भएको देखिन्छ ।

नगरसभाका सभाध्यक्ष एवं सदस्य ज्यूहरु !

अब म अगामी आर्थिक वर्ष २०७८/७९ का लागि प्रस्ताव गरिएका नीति तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्न आवश्यक स्रोत परिचालनका लागि गरिएको प्रवन्ध यस सभामा पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

अगामी आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को लागि कुल रु.६३ करोड ३९ लाख १५ हजार २ सय १० रुपैयाँ खर्च हुने गरी बजेट प्रस्ताव गरेको छु । जसमा चालु खर्च तर्फ कुल रु.३९ करोड ४५ लाख ५१ हजार अर्थात ६२ दशमलब २४ प्रतिशत र पुँजीगत ऽतर्फ कुल रु.२३ करोड ९३ लाख ६४ हजार रुपैयाँ अर्थात ३७ दशमलब ७६ प्रतिशत खर्च हुने अनुमान गरेकोछु । क्षेत्रगत बजेट विनियोजन तर्फ हेर्दा कुल बजेटको सामाजिक विकास तर्फ कुल रु.३१ करोड ४८ लाख ५० हजार अर्थात ४९ दशमलब ६७ प्रतिशत, पुर्वाधार विकास तर्फ कुल रु.१६ करोड १४ लाख ५५ हजार अर्थात २५ दशमलब ४७ प्रतिशत, आर्थिक विकास तर्फ कुल रु.३ करोड ३८ लखा ५५ हजार अर्थात ५.३४ प्रतिशत, सुशासन र अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र तर्फ कुल रु.१ करोड १६ लाख ४० हजार अर्थात १ दशमलब ८४ प्रतिशत, कार्यालय संचालन तथा प्रसासनिक खर्च तर्फ कुल रु.११ करोड २१ लाख १५ हजार अर्थात १७ दशमलब ६९ प्रतिशत रकम विनियोजन गरेको छु । यस बाहेक सामाजिक सुरक्षा अनुदान संघीय सरकारबाट रु.८ करोड रुपैयाँ प्राप्त हुने अनुमान गरेको छु ।

उपरोक्त खर्चहरुको लागि वित्तिय समानिकरण अनुदान संघीय सरकारबाट रु.१६ करोड २० लाख, राजश्व वाँडफाँड संघीय सरकारबाट रु. ७ करोड ७८ लाख ९० हजार, सशर्त अनुदान संघीय सरकारबाट रु.२८ करोड १० लाख, विशेष अनुदान संघीय सरकारबाट रु.१ करोड ४९ लाख, समपुरक अनुदान संघीय सरकारबाट रु.१ करोड ९५ लाख, वित्तिय समानीकरण अनुदान प्रदेश सरकारबाट रु.९५ लाख ९७ हजार, प्रदेश राजश्व वाडफाँटबाट रु. १ करोड ४ लाख २ सय १० रुपैयाँ, प्रदेश समपुरक अनुदानबाट रु.१ करोड, प्रदेश सशर्त अनुदानबाट रु.७ लाख ५ हजार रुपैयाँ र आन्तरिक श्रोतबाट रु. ४ करोड ८९ लाख २३ हजार रुपैयाँ व्यहोर्ने गरी आय अनुमान गरेको छु । यस सम्बन्धी कार्यक्रमका विवरण र आगामी आर्थिक बर्षको लागि कर राजस्वको दर सम्बन्धी विवरण आर्थिक तथा विनियोजन विधेयकको विभिन्न अनुसूचीहरुमा समावेश गरी पेश गरेको छु ।

यसै गरि नगरपालिकासँग समन्वय र सहकार्यमा रहेका ३ वटा गैससहरु मार्फत अगामी आर्थिक वर्षमा यस नगरपालिकामा सञ्चालन हुने कार्यक्रमका लागि कुल रु. २ करोड ९२ लाख २८ हजार ९१ रुपैया खर्च हुने भएको अवस्था नगरसभामा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

योजना बनाउनु र यसको दस्तावेज तयार गर्नु आफैमा गहन र महत्वपूर्ण कार्य हो, त्यो भन्दा महत्वपूर्ण कार्य त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु हो । सम्बद्ध सबै पक्षको सार्थक सहयोगबाट तयार भएको आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को वार्षिक बजेटको सफल कार्यान्वयनमा समेत यहाँहरुको महत्वपूर्ण भूमिका रहने तथ्य निर्विवाद छ । यस अवसरमा फुडलिड नगरपालिकाको विकासको सन्दर्भमा प्रभावकारी भूमिका खेल्ने संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरु प्रति हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । साथै आगामी दिनहरुमा सबैबाट यथोचित सहयोग र सद्भावको आशा र अपेक्षा गर्दछु । यसै सन्दर्भमा बजेट तथा कार्यक्रमको पूर्ण विवरण समेटिएको नगर सभाको निर्णय पुस्तिका प्रकाशन गरी यहाँहरु समक्ष उपलब्ध गराउने बाचा समेत गर्दछु ।

अन्तमा,

कोरोना महामारीको विश्वव्यापी असरको यस प्रतिकुल घडीमा निर्माण गरिएको आगामी आर्थिक वर्ष ०७८/७९ को यो बजेट तथा कार्यक्रमले अवश्य पनि समग्र नगरवासीको भावनाको प्रतिनिधित्व गर्दै यस नगरपालिकालाई “यातायात सञ्जाल, व्यवसायीक कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार, शिक्षा, स्वास्थ्य र औद्योगिक विकास फुडलिडः समृद्धिको आधार” तयार गर्ने कुरामा म विश्वस्त छु ।

प्रस्तुत नीति बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने प्रक्रियामा प्रत्यक्ष तथा परोक्षरूपमा सहयोग पुऱ्याउनु हुने नगर प्रमुख ज्यू, योजना तर्जुमाको प्रारम्भिक चरणदेखि बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दा सम्मका हरेक क्षणमा प्रत्यक्ष वा परोक्ष रूपमा संलग्न रही सहयोग पुऱ्याउनु हुने नगरकार्यपालिका तथा नगर सभाका सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरु, जिल्ला स्थित सरोकारवाला विभिन्न सरकारी कार्यालयहरु तथा उद्योग वाणिज्य संघ लगायत गैर सरकारी संघ संस्थाका प्रतिनिधिज्यूहरु, संचारकर्मी मित्रहरु साथै उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरु प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु । त्यसै गरी यो बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्न प्रारम्भिक चरणदेखि अन्त्यसम्म अहोरात्र खट्ने नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै कर्मचारी मित्रहरुलाई

धन्यवाद दिन चाहन्छु । कोरोना महामारीको यस विषम परिस्थिमा संघर्ष गर्दै यस नगरले बजेट मार्फत लिएको लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्न स्वीकृत कार्यक्रम तथा वजेट समयमै कार्यान्वयन गरी प्रतिफल प्राप्तिका लागि यहाँहरू सहित सम्पूर्ण नगरवासीहरूको सकृय सहभागिता र सहयोग रहनेछ भन्ने पूर्ण विश्वास राख्दै मेरो प्रस्तुतिलाइ यही अन्त्य गर्दछु ।

धन्यवाद !

बम बहादुर भट्टराई
नगर उप-प्रमुख
फुङलिङ नगरपालिका, ताप्लेजुङ

मिति २०७८ साल आषाढ १० गते रोज ५ बार शुभम् ।